תאריך: 8.11.2026

חוזר נכות מס': 2049

חוזר ילד"ן לשכה רפואית: 732/11/2026

שם החוזר: זכאות ל"גמלת ילד נכה" לילדים עם אלרגיה למזון

מאשר החוזר: פרופ' יעקב יהב וגב' לודמילה אליאסיאן

תאריך תחולה: מיום פרסום החוזר. חוזר זה מבטל את חוזר **נכות מס': 2022/3.2022**
.

תוכן החוזר:

מטרת החוזר 2
הגדרות 2
מבוא ורקע רפואי 2
מטרת החוזר .....**שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.**
עקרונות קביעת הזכאות לגמלה 3
כללי מתן הגימלה ואופייה 3
תדירות בדיקה מחדש וקביעת זכאות 3
מקרים מיוחדים, חריגים וקומורבידיות (תחלואה כפולה) 4
דחיה ללא נוכחות (תום זמניות) 4
רשימת תפוצה 5

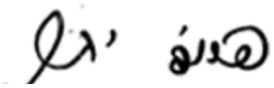

פרופ' יעקב יהב

אחראי גמלת ילד נכה

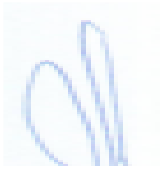

לודמילה אליאסיאן

סגנית ראש מינהל ומנהלת אגף בכירה, אגף גמלאות נכות

מטרת החוזר

לקבוע ולעדכן את הכללים למתן גמלת ילד נכה בעילת "צורך בהשגחה" (השגחה חלקית) לילדים הרגישים למזון והנצרכים להשגחה מיוחדת וניכרת ביחס לבני גילם, במטרה לצמצם סכנות קשות לילד.

הגדרות

- **מזון:** חלב פרה, סויה, ביצים, שומשום (כולל טחינה), בוטנים, אגוזים, דגים, או כל מזון אחר שהחשיפה אליו בסביבתו הטבעית של הילד אינה נדירה.
- **רגישות למזון (אלרגיה):** אירוע עם הסתמנות קלינית מובהקת של תגובה אלרגית המתווכת על ידי מנגנון נוגדני IgE (Type-1 Hypersensitivity) בעקבות חשיפה למזון.

מבוא ורקע רפואי

- **רציונל הגמלה:** גמלת ילד נכה בעילת "השגחה חלקית" נועדה לסייע להורי הילד בהקלת עומס ההשגחה הנדרש לשם מניעת חשיפה אקראית למזון מסכן חיים. מניעת החשיפה מהווה "רפואה מונעת" ומוטלת בראש ובראשונה על ההורים כחלק מאחריותם.
- **תסמינים קליניים (מתווכי IgE):** מופיעים לרוב תוך דקות עד שעות ספורות מהחשיפה הפומית וכוללים:
  - **עור:** אודם, תפרחת אורטיקריאלית, נפיחות ובצקות.
  - **מערכת העיכול:** כאבי בטן, הקאות.
  - **מערכת הנשימה:** נזלת, התעטשויות, גרד בלוע ובאף, שיעול, סטרידור, צפצופים, נפיחות בלשון/בלוע/בשפתיים, תחושת צריבה וכחכוח.
  - **מערכת קרדיווסקולרית:** ירידה בלחץ דם, שינויים בקצב הלב.
  - **מערכת העצבים:** ישנוניות, בלבול, איבוד הכרה.
- **טווח הגילאים והתפתחות האלרגיה:** החוזר מביא בחשבון את הסיכון המוגבר החל מהשלב שבו הילדים הופכים לניידים באופן עצמאי ועד לגיל שבו הם מפתחים מודעות עצמית לסיכוני הסביבה. שכיחות האלרגיות לחלב, ביצים ושומשום נוטה לפחות בשנים הראשונות; מנגד, באלרגיות שאינן חולפות (כמו בוטנים ואגוזים), דרגת הסיכון לחיים עולה עם הגיל.
- **הארכת גיל הזכאות:** ליקוי התנהגותי, קוגניטיבי או מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) הפוגעים בשיקול הדעת של הילד ביחס לבני גילו ובמודעותו לסיכונים, יהוו עילה להפעלת שיקול דעת להארכת משך גיל הזכאות מעבר לגיל הגג הרגיל.

חוזר זה מבטל את ההנחיות שניתנו ב-2022

עקרונות קביעת הזכאות לגמלה

הזכאות לגמלה תיקבע בהתקיים **כל** התנאים הבאים במצטבר

- **גיל הילד:** החל מגיל 12 חודשים ועד גיל 8 שנים.
- **אבחנה רפואית מוכחת:** עדות אובייקטיבית לקיום רגישות למזון המתווכת במנגנון IgE, המוכחת על פי תבחיני אלרגיה עדכניים (טסט עורי, תבחין דם או מבחן תגר) שבוצעו בתוך 12 החודשים שקדמו להגשת התביעה
- **המלצה להצטיידות במזרק:** חוות דעת עדכנית של רופא מומחה לאלרגיה הכוללת המלצה מפורשת להצטיידות במזרק אפיפן (או הנמקה רפואית מפורטת להימנעות מכך).

כללי מתן הגימלה ואופייה

- **סוג הגמלה:** "גמלת ילד נכה" בעילת "השגחה חלקית" (בשיעור 50%).
- **מועד תחילת הזכאות:** ממועד האירוע המזכה ו/או ממועד האבחון על ידי רופא אלרגיה, ולא מוקדם מ-12 חודשים (שנה) טרם הגשת התביעה (ללא מתן זכאות רטרואקטיבית מעבר לכך).
- **אופי הגמלה והפסקתה:** הגמלה היא זמנית במהותה. היא תיפסק אוטומטית בהגיע הילד לגיל 8 שנים, או לחלופין ברגע שייקבע על ידי מומחה אלרגיה (למשל לאחר מבחן תגר שלילי) כי הילד אינו אלרגי יותר.
- **בדיקה פרטנית:** זכאות של אחים לא תאושר באופן אוטומטי, אלא תיבחן בנפרד על בסיס הנתונים הרפואיים והאלרגיה האישית של כל ילד וילד.

תדירות בדיקה מחדש וקביעת זכאות

חידוש הזכאות מותנה בהצגת עדות להמשך קיום האלרגיה בבדיקת עזר עדכנית (טסט עורי, תבחין דם או תגר) שבוצעה בחצי השנה שקדמה למועד הדיון המחודש, לפי הסיווג הבא:

סוג האלרגיה למזון	הערות מתוך הספרות הרפואית והנחיות מומחים	תדירות בדיקה וחידוש זכאות
חלב ומוצריו, ביצים, שומשום (כולל טחינה)	מרבית אלרגיות אלו נעלמות עד גיל שנתיים-שלוש. חובה להציג מסמך מעודכן ממומחה אלרגיה קיום האלרגיה.	גמלה זמנית לשנה
אגוזים ובוטנים	אלרגיות יציבות יותר המפגינות שיעור חלוף נמוך במיוחד לאורך זמן.	**אחת ל-3 שנים**
אלרגיות למזונות אחרים (שאינם נדירים)	בדיקה תקופתית קבועה בהתאם להנחיות המומחה.	**אחת לשנתיים**

נכון להוצאת החוזר המערכת הממוחשבת טרם עודכנה ולכן יש לשים לב לפעול על פי ההנחיות בחוזר ולא על פי המלצות המערכת עד שיתוקנו.

מקרים מיוחדים, חריגים וקומורבידיות (תחלואה כפולה)

- **אלרגיה למזונות בעלי שכיחות חשיפה נמוכה/נדירה:**
תכלית הגמלה היא הגנה מפני חשיפה אקראית ותכופה בסביבתו הטבעית של הילד (גנים, בתי ספר וכדומה). לפיכך, אלרגיה מבודדת למזונות ששכיחות החשיפה אליהם בשגרת יומם של ילדים בישראל היא זניחה עד אפסית (כגון: פירות ים, קוויאר, חלזונות, כמהין, בשר ציד וכד') **אינה מזכה בגמלה**. לרופא הוועדה נותר שיקול דעת חריג בלבד, אם הוכח בנסיבות חיים ייחודיות ומנומקות של המשפחה כי קיים סיכון ממשי לחשיפה יומיומית.

- **תחלואה נלווית (קומורבידיות) וקביעת זכאות מורחבת:**
במצבים רפואיים מורכבים הכוללים אלרגיה למוצרי מזון מרובים (יותר משלושה אלרגנים נפוצים), או שילוב של אלרגיה מתווכת IgE עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) או ליקוי קוגניטיבי משמעותי הפוגע במודעות לסביבה – יופעל שיקול דעת רחב על ידי רופאי הוועדה לבחינת המשך הזכאות מעבר לגיל 8 או לקביעת אחוזי זכאות מותאמים (על בסיס האנמנזה ומצבו הכולל של הילד).

- **תהליך דה-סנסיטיזציה (השראה של עמידות למזון):**
ילדים הנמצאים בעיצומו של תהליך טיפולי מבוקר זה יהיו זכאים להמשך הגמלה, וזאת **עד להגעה למחצית מתהליך הטיפול** (לדוגמה: הגעה לצריכה קבועה של 60 סמ"ק חלב ליום, או הגעה למחצית מכמות היעד של המזון הנבדק בטיפול), על פי מסמך מפורט ותוכנית טיפולית מאת הרופא המומחה המטפל.

דחיה ללא נוכחות (תום זמניות)

מאחר שהערכת הזכאות לאלרגיה למזון נסמכת באופן מוחלט על מסמכים רפואיים אובייקטיביים ותבחינים מעבדתיים, הרי שבמקרים של תום תקופת הזכאות הזמנית שבהם **לא הוצגו** בדיקות עזר עדכניות המעידות על המשך קיום הרגישות – ניתן לקבל החלטה על דחיית התביעה או אי-חידושה **ללא זימון המשפחה והילד לוועדה רפואית פרונטלית**.
הודעה מפורטת תישלח להורים, ותישמר להם הזכות לבקש להיבדק בנוכחות פיזית בפני דרג ראשון בתוך 45 ימים ממועד שליחת ההחלטה (בהתאם לחוזר מנכ"ל).

רשימת תפוצה

גב' ירונה שלום – סמנכ"לית מערך נכויות ושיקום

פרופ' אלדד קטורזה - המנהל הרפואי

גב' אילה כהן פרח - מנהלת אגף א' ועדות רפואיות

גב' יעל גולן - מנהלת תחום ילד נכה

עו"ד שרי הדר - לשכה משפטית

רופאי ועדה ילד נכה

מנהלי מחלקות ופקידי תביעות ילד נכה

מנהלים ועובדי מחלקות ועדות